
27.1.2003

Yhdistyneet Kansakunnat

YK:n kansainvälisen kauppakomission 35. istunnon raportti

17. – 28.6.2002

Yleiskokous

Viralliset asiakirjat

57. istunto

Lisäys Nro 17 (A/57/17)

27.1.2003

Liite I

UNCITRALin kansainvälistä kaupallista sovittelua koskeva mallilaki

1 artikla. Soveltamisala ja määritelmät

(1) Tätä lakia sovelletaan kansainväliseen^a kaupalliseen^b sovitteluun.

(2) Tässä laissa “sovittelijalla” tarkoitetaan yhtä sovittelijaa taikka kahta tai useampaa sovittelijaa sen mukaan, monestako on kyse.

(3) Tässä laissa “sovittelulla” tarkoitetaan menettelyä, jolla sopijapuolet pyytävät kolmatta henkilöä tai henkilöitä (“sovittelijaa”) auttamaan niitä niiden yrittäessä ratkaista sovinnollisesti sopimuksesta tai muusta oikeussuhteesta aiheutuvan tai siihen liittyvän riitaisuutensa riippumatta siitä, käytetäänkö tästä menettelystä ilmaisua sovittelu tai välitystehtävä tai muuta samankaltaista termiä. Sovittelijalla ei ole oikeutta antaa sopijapuolille määräystä riitaisuuden ratkaisemiseksi.

(4) Sovittelu on kansainvälistä, jos:

(a) Sovittelusopimuksen sopijapuolten liiketoimipaikat ovat tuota sopimusta tehtäessä eri valtioissa; tai jos

(b) Valtio, jossa sopijapuolten liikepaikat ovat, on eri valtio kuin joko:

(i) Se valtio, jossa olennainen osa kaupallisen suhteen velvoitteista on määrä täyttää; tai

(ii) Se valtio, johon riitaisuuden kohde läheisimmin liittyy.

(5) Tämän artiklan soveltamisen kannalta:

(a) Jos sopijapuolella on useampi kuin yksi liikepaikka, liikepaikalla tarkoitetaan niistä sitä, jolla on läheisimmät liittymäkohdat sovittelusopimukseen;

^a Valtiot, jotka haluavat säätää tämän mallilain niin, että sitä sovelletaan sekä kansalliseen että kansainväliseen sovitteluun, haluavat ehkä harkita seuraavia tekstimuutoksia:

- Sanan “kansainväliseen” poistamista 1 artiklan 1 kappaleesta; ja
- 1 artiklan 4, 5 ja 6 kappaleen poistamista.

^b Termiä “kaupallinen” olisi tulkittava laajasti niin, että se kattaa kaikki luonteeltaan kaupallisesta suhteesta aiheutuvat seikat riippumatta siitä, perustuvatko ne sopimukseen vai eivät. Kaupallisiin suhteisiin kuuluvat muun muassa seuraavat oikeustoimet: kaikki kaupalliset toimet tavaroiden tai palveluiden toimittamiseksi tai vaihtamiseksi; jakelusopimus; kaupallinen edustaminen tai agentuuri; factoring-toiminta; leasing; laitosten rakentaminen; konsultointi; koneenrakennus; lisenssisopimukset; sijoitustoiminta; rahoitus; pankkitoiminta; vakuutustoiminta; hyödyntämistä tai toimilupaa koskeva sopimus; yhteisyritys ja muut tuotannolliset tai liiketaloudelliset yhteistyömuodot; tavaroiden tai matkustajien kuljetus lentoteitse, meritse, rautateitse tai maanteitse.

27.1.2003

(b) Jos sopijapuolella ei ole liikepaikkaa, kotipaikkaa pidetään liikepaikan sijasta ratkaisevana.

(6) Tätä lakia sovelletaan kaupalliseen sovitteluun myös silloin, kun sopijapuolet sopivat, että sovittelu on kansainvälistä, tai kun ne sopivat, että tätä lakia sovelletaan.

(7) Sopijapuolet voivat vapaasti sopia, että tätä lakia ei sovelleta.

(8) Sikäli kuin tämän artiklan 9 kappaleessa ei toisin säädetä, tätä lakia sovelletaan siitä perusteesta riippumatta, johon sovittelu pohjautuu, mukaan lukien sopijapuolten sopimus siitä riippumatta, onko sopimus tehty ennen riitaisuuden syntymistä vai sen jälkeen, lakiin perustuva velvoite taikka tuomioistuimen, välimiesoikeuden tai toimivaltaisen valtion viranomaisen ohje tai ehdotus.

(9) Tätä lakia ei sovelleta:

(a) Silloin, kun tuomari tai välimies oikeudenkäynnin tai välimiesmenettelyn kuluessa pyrkii saamaan aikaan sopimuksen; eikä

(b) [...].

2 artikla. Tulkinta

(1) Tätä lakia tulkittaessa on otettava huomioon sen kansainvälinen luonne sekä tarve edistää sen yhtenäistä soveltamista ja toimimista vilpittömässä mielessä.

(2) Kysymykset, jotka koskevat sellaisia tämän lain sääntelemiä asioita, joita tässä laissa ei nimenomaisesti säännellä, on ratkaistava niiden yleisten periaatteiden mukaisesti, joihin tämä laki perustuu.

3 artikla. Sopimusvapaus

Lukuun ottamatta 2 artiklan ja 6 artiklan 3 kappaleen säännöksiä sopijapuolet voivat sopia, että jotakin tämän lain säännöstä tai joitakin sen säännöksiä ei sovelleta, taikka poiketa niistä.

4 artikla. Sovittelumenettelyn aloittaminen^c

(1) Syntynyttä riitaisuutta koskeva sovittelumenettely alkaa sinä päivänä, jona riitaisuuden sopijapuolet päättävät käynnistää sovittelumenettelyn.

^c Seuraavaa tekstiä ehdotetaan valtioille, jotka haluavat säätää vanhenemisajan katkaisemisesta:

X artikla. Vanhenemisajan katkaiseminen

(1) Sovittelumenettelyn aloittaminen katkaisee sovittelun kohteena olevan vaatimuksen vanhenemisajan.

(2) Jos sovittelumenettely on päättynyt ilman sovintosopimusta, vanhenemisaika alkaa kulua uudestaan siitä, kun sovittelu päättyy ilman sovintosopimusta.

27.1.2003

(2) Jos toiselle sopijapuolelle sovittelua ehdottanut sopijapuoli ei saa ehdotukseensa myönteistä vastausta 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolloin ehdotus lähetettiin, tai muun ehdotuksessa mainitun ajan kuluessa, ehdotuksen tehnyt sopijapuoli voi katsoa, että sen sovittelua koskeva ehdotus on hylätty.

5 artikla. Sovittelijoiden lukumäärä ja nimittäminen

(1) Sovittelijoita on yksi, elleivät sopijapuolet sovi kahdesta tai useammasta sovittelijasta.

(2) Sopijapuolten on pyrittävä pääsemään sopimukseen sovittelijasta tai sovittelijoista, ellei muusta menettelystä heidän nimittämisekseen ole sovittu.

(3) Sopijapuolet voivat pyytää jonkin järjestön tai henkilön apua sovittelijoiden nimittämiseksi. Erityisesti:

(a) Sopijapuoli voi pyytää tällaista järjestöä tai henkilöä suosittelemaan soveliaita henkilöitä sovittelijaksi; tai

(b) Sopijapuolet voivat sopia, että tällainen järjestö tai henkilö nimittää suoraan yhden tai useamman sovittelijan.

(4) Suositellessaan tai nimittäessään henkilöitä sovittelijaksi järjestön tai henkilön on otettava huomioon seikat, joiden avulla todennäköisesti varmistetaan riippumattoman ja puolueettoman sovittelijan nimittäminen, ja sen on tarvittaessa otettava huomioon, onko suotavaa nimittää sovittelija, joka edustaa eri kansallisuutta kuin sopijapuolet.

(5) Sen, jonka suostumusta mahdollisen sovittelijan tehtävään pyydetään, tulee ilmoittaa kaikki seikat, jotka ovat omiaan aiheuttamaan perusteltuja epäilyksiä hänen puolueettomuudestaan tai riippumattomuudestaan. Sovittelijan on hänen nimittämisestään asti ja koko sovittelumenettelyn ajan viipymättä ilmoitettava sopijapuolille kaikki edellä tarkoitetut seikat, joita hän ei ole aikaisemmin saattanut sopijapuolten tietoon.

6 artikla. Sovittelun toimittaminen

(1) Sopijapuolet voivat vapaasti joko tiettyihin sääntöihin viittaamalla tai muutoin sopia siitä, miten sovittelu on määrä suorittaa.

(2) Elleivät sopijapuolet sovi siitä, miten sovittelu on määrä suorittaa, sovittelija voi järjestää sovittelumenettelyn soveliaaksi katsomallaan tavalla ottaen huomioon asiaan liittyvät seikat, sopijapuolten mahdollisesti esittämät toiveet ja riitaisuuden nopean ratkaisun tarve.

(3) Sovittelijan on joka tapauksessa sovittelumenettelyn kuluessa kohdeltava sopijapuolia tasapuolisesti, ja hänen on näin tehdessään otettava huomioon asiaan liittyvät seikat.

27.1.2003

(4) Sovittelija voi missä tahansa sovittelumenettelyn vaiheessa tehdä ehdotuksia riitaisuuden sopimiseksi.

7 artikla. Sovittelijan ja sopijapuolten välinen yhteydenpito

Sovittelija voi tavata sopijapuolia ja neuvotella heidän kanssaan yhdessä taikka erikseen.

8 artikla. Tietojen paljastaminen

Kun sovittelija saa riitaisuutta koskevia tietoja sopijapuolelta, sovittelija voi ilmoittaa tietojen sisällön sovittelun toiselle asianosaiselle. Kun sopijapuoli antaa sovittelijalle tietoja sillä erityisehdolla, että tiedot on pidettävä salassa, näitä tietoja ei saa ilmoittaa sovittelun toiselle asianosaiselle.

9 artikla. Salassapito

Elleivät sopijapuolet toisin sovi, kaikki sovittelumenettelyä koskevat tiedot on pidettävä salassa, ellei niiden paljastaminen perustu lakiin tai ole välttämätöntä sovittelusopimuksen toteuttamiseksi tai täytäntöönpanemiseksi.

10 artikla. Todisteiden hyväksyminen muissa menettelyissä

(1) Sovintomenettelyn asianosainen, sovittelija tai kolmas henkilö mukaan lukien sovittelumenettelyn hallintoon osallistuvat ei saa välimiesmenettelyssä, oikeudenkäynnissä tai muussa vastaavassa menettelyssä vedota mihinkään seuraavista seikoista, esittää niitä todisteina eikä todistaa niistä:

(a) Sopijapuolen pyyntö sovintomenettelyn aloittamiseksi taikka se, että sopijapuoli on ollut valmis osallistumaan sovittelumenettelyyn;

(b) Sopijapuolen välimiesmenettelyssä esittämät riitaisuuden mahdollista ratkaisemista koskevat mielipiteet tai ehdotukset;

(c) Sopijapuolen sovittelumenettelyn kuluessa esittämät lausumat tai myöntämiset;

(d) Sovittelijan tekemät ehdotukset;

(e) Se, että sopijapuoli oli ilmaissut valmiutensa hyväksyä sovittelijan tekemän sovintoehdotuksen;

(f) Asiakirja, joka on laadittu yksinomaan sovittelumenettelyä varten.

(2) Tämän artiklan 1 kappaletta sovelletaan riippumatta siinä tarkoitettujen tietojen tai todisteiden muodosta.

27.1.2003

(3) Välimiesoikeus, tuomioistuin tai muu toimivaltainen valtion viranomainen ei saa määrätä tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuja tietoja esitettäväksi, ja jos tällaisia tietoja tarjotaan todisteeksi tämän artiklan 1 kappaleen vastaisesti, tällaisia todisteita ei saa ottaa vastaan. Tällaisia tietoja voidaan kuitenkin ilmoittaa ja hyväksyä todisteiksi siinä määrin, kuin laki sen vaatii tai ne ovat tarpeen sovintosopimuksen täytäntöönpanemiseksi tai toteuttamiseksi.

(4) Tämän artiklan 1, 2 ja 3 kappaleen säännöksiä sovelletaan siitä riippumatta, liittykö välimiesmenettely, oikeudenkäynti tai vastaava prosessi siihen riitaisuuteen, joka on tai on ollut sovittelumenettelyn kohteena.

(5) Ottaen huomioon tämän artiklan 1 kappaleen rajoitukset sellainen todistelu, joka muutoin on sallittua välimiesmenettelyssä tai oikeudenkäynnissä tai samanlaisessa prosessissa, ei ole kiellettyä sen vuoksi, että sitä on käytetty sovittelussa.

11 artikla. Sovittelumenettelyn päätyminen

Sovittelumenettely päättyy:

(a) Kun sopijapuolet tekevät sovittelusopimuksen, tuon sopimuksen päivänä;

(b) Kun sovittelija ilmoittaa sopijapuolten kanssa neuvoteltuaan, että enemmät sovitteluponnistukset eivät enää ole perusteluja, tuon ilmoituksen päivänä;

(c) Kun sopijapuolet ilmoittavat sovittelijalle, että sovintomenettely päättyy, tuon ilmoituksen päivänä; tai

(d) Kun sopijapuoli ilmoittaa toiselle sopijapuolelle tai toisille sopijapuolille sekä mahdollisesti nimetylle sovittelijalle, että sovittelumenettely päättyy, tuon ilmoituksen päivänä.

12 artikla. Sovittelija välimiehenä

Elleivät sopijapuolet toisin sovi, sovittelija ei saa toimia välimiehenä ratkaistaessa sellaista riitaisuutta, joka on ollut sovittelun kohteena, taikka ratkaistaessa muuta riitaisuutta, joka on aiheutunut samasta taikka siihen liittyvästä sopimuksesta tai oikeussuhteesta.

13 artikla. Turvautuminen välimiesmenettelyyn tai oikeudenkäyntiin

Kun sopijapuolet ovat sopineet sovittelusta ja ne ovat nimenomaisesti sitoutuneet siihen, että ne eivät tietyn ajan kuluessa tai ennen tiettyä tapahtumaa käynnistä välimiesmenettelyä tai oikeudenkäyntiä olemassa olevan tai tulevan riitaisuuden osalta, välimiesoikeuden tai tuomioistuimen on otettava tällainen sitoumus huomioon siihen asti, kunnes sitoumuksen ehdot on täytetty, paitsi siltä osin, kuin välimiesmenettely tai oikeudenkäynti on sopijapuolen käsityksen mukaan välttämätön sillä olevien oikeuksien säilyttämiseksi. Tällaisen prosessin aloittamista sinänsä ei ole pidettävä sovittelusopimuksesta luopumisena tai sovittelumenettelyn päättämisenä.

27.1.2003**14 artikla. Sovintosopimusten täytäntöönpanokelpoisuus^d**

Jos sopijapuolet tekevät riitaisuuden ratkaisevan sovintosopimuksen, sovintosopimus on sitova ja täytäntöön pantavissa ... [*lain säätävä valtio voi sisällyttää tähän kuvauksen menettelystä, jolla sovintosopimukset saatetaan voimaan, tai viittauksen tällaista täytäntöönpanoa koskeviin säännöksiin*].

^d Toteuttaessaan sovintosopimusten täytäntöönpanomenettelyä lain säätävä valtio voi harkita mahdollisuutta säätää menettely pakolliseksi.